

évről évre egyre jobban, de más rendezvényekre sem lehet panaszuk, hisz a virágkarnevált, a Körös-parti partit is szeretik a nagyváradiak. Mindenre nyitott, nagyon örül, ha jó ötletekkel, javaslatokkal keresik meg az emberek. A gondok közül talán a legsúlyosabbként a több nyelven való kommunikáció hiányát említi. Hiányérzete van akkor, amikor például a helyi vállalkozók nem kommunikálnak több nyelven, hiszen az online kommunikáció lehetőséget ad erre, nem korlátoz. Folyamatosan beszélget a helyi magyar vállalkozókkal, arra buzdítja őket, hogy tartsák fontosnak az anyanyelven való kommunikálást is, hiszen ez nem csupán mindenkinek az előnyét jelentené, hanem neki egyik programpontja is: legyenek bátrak, használják ki hasznosan mindazt, amit lehet, mutassanak példát, mert ha nem így tesznek, akkor azok, akik itthon maradtak, elbátortalanodnak, és talán ők is elmenésre gondolnak. Márpedig a távozást előbb-utóbb az egész közösség megsínyli. Végezetül még azt tartja fontosnak Pető Dalma elmondani, hogy tanácsosként, ha hívják, mert szükség van a segítségére, házhoz is elmegy. Szerinte ugyanis így helyes, így a legtermészetesebb, és így megy legjobban a közös munka.

PARAJDI LEPKEHÁZ

■ *Igazán hétköznapi, tipikusnak mondható kelet-európai kortárs történettel kezdődött minden: a fiatalág kötöttségek nélküli időszakát kihasználva, egy székelyföldi pár kalandvágyból 2007 végén elment Londonba szerencsét próbálni. Egyévi szállodai pincérkedés után hazajöttek, spórolt pénzükből vásároltak egy Ford Fiestát, majd a szülőtől külön költözve egy felsőboldogfalvi albérletben elkezdték itthoni közös életüket. De ami a legfontosabb, a szigetországban valami olyat láttak, amit addig még soha: LEPKEHÁZAT!*

Egyévi intenzív külföldi munka után hazahúzott a honvágy. A honvágyban van valami megmagyarázhatatlan, valami ösztönös, valami tudatalatti, aminek nem sok köze van a rációhoz. Ennélfogva nehéz ésszerű választ adni a „miértre”. Mert felmerült a kérdés. Itthon korábban elkezdett életünket folytattuk, egyikünk földrajztanárként mindennap ingázott, másikunk a civil szférában próbálta megtalálni újra önmagát. Lassan kiderült, hogy a tanügyben egy évre kötött munkaszerződése miatt többszöri próbálkozás ellenére sem kapunk banki hitelt, amivel saját lakást vásárolhatnánk, vagy építhetnénk. Ekkor kezdtünk el olyan vállalkozáson gondolkodni, ami egyrészt hosszú távú anyagi kiszámíthatóságot ad, illetve az egzisztenciális javakon túl valamiféle értékkel is rendelkezik. Mindkét kritériumot fontosnak tartottuk.

Szabadidőnkben kávézaskor házi ötletbörzét tartottunk; megpróbáltuk papírra vetni számításainkat, lehetőségeinket. Időközben egy külön füzetet is vásároltunk (ami máig megvan), hogy szárnyaló gondolataink ne repüljenek szét. A rendelkezésünkre álló szűkös pénzügyi keret, a saját képességeinknek és a külföldön minket ért ingereknek a közös együtthatójaként – hosszas mérlegelés után – megszületett egy élő trópusi lepkéket bemutató kiállítás ötlete. Bár akkor még nem tudatosan, de mint kreatív ötlet nagyon megmaradt bennünk a kint tartózkodásunk alatt meglátogatott londoni Sensational Butterflies című kiállítás, amelyet jelenlegi vállalkozásunk alapélményeként tartunk számon.

2011-ben az állandó munkahelyünk mellett elkezdtük egy időszakos kiállítás előkészítését, aminek a megvalósításában és sikeres lebonyolításában nagyszerű partnerünk volt a székelyudvarhelyi Haáz Rezső Múzeum és annak frissen kinevezett igazgatója, Miklós Zoltán. A kiállítás másfél hónapja egyértelművé tette számunkra, hogy van realitása egy állandó élő trópusi lepkéket bemutató kiállítás létrehozására, mindössze a megfelelő helyszínre, kezdő tőkére és – mind utóbb kiderült – szerencsére és kitartásra van szükség. És ekkor meghoztuk szárnybontogató vállalkozásunk első legfontosabb döntését, és

kényszerhelyzetbe hoztuk magunkat

Családi összefogással banki hitelt vettünk fel, majd a lelkesedéstől túlfűtött létbizonytalanságba fejest ugorva egyikünk a biztos tanári állását is felhagyta, és a többszöri helyzetelemzés után 2012 tavaszán elkezdtek egy bérelt ingatlanra megépíteni Románia első állandó lepkeházát. Bár az első évben végkimerültség miatt kétszer vitt be a feleségem a sürgősségre, a kitaró munka őszi megerősített bennünket, hogy talán lesz esélyünk hosszú távon is a fennmaradáshoz.

Télen megpihenve, kiértékelve hibáinkat, további fejlődési irányba kezdtünk el gondolkodni. Tavasszal megkerestük a bukaresti Grigore Antipa Természettudományi Múzeumot, hogy lennének-e partnerek egy időszakos élő trópusi lepkekiállítás létrehozásában. A két napig nagy izgalommal fogalmazott e-mail tíz perc alatt megfordulta magát, még aznap megegyeztünk egy személyes találkozásban, és május 1-jén már nyitottunk is a román főváros patinás múzeumában. Mérföldkő volt ez az év is. A nagy sikerű három hónapos kiállítás további időszakos kiállítások létrehozásához kiváló ugródeszkának bizonyult: jászvásári, budapesti, sucevai, nagyváradi, csehországi bevásárlóközpontok kértek fel. Így az évek folyamán vállalkozásunk nemcsak a parajdi állandó helyszínünk működtetésével volt elfoglalva, hanem második pilléreként időszakos kiállítások szervezésével, lebonyolításával is bővült.

Bár az elmúlt nyolc év minden megjelenési lehetőségének nagyon örvendtünk, de talán a legfontosabb, hogy a Parajdi Lepkeház bebizonyította, van értelme a történetet továbbgondolni, magasabb szintre emelni. Így a székelyudvarhelyi 4Zet Architects építészeti iroda segítségével sikerült 2017-ben egy olyan kortárs, reprezentatív épületet megépítenünk, amely reményeink szerint nemcsak hogy közel áll a saját vizuális értékrendünkhöz, világunkhoz, hanem – ha fellengzősen is – megpróbál valamiféle követendő példaértéket is képviselni. Az új épületegyüttesben immáron nem csak a lepkék csodálatos világával lehet megismerkedni: helyet kapott benne egy folyamatosan fejlesztés alatt álló igényes ajándékbolt, illetve egy hangulatos terasszal ellátott kávézó is. Bár az önmeghatározás egy kicsit szokatlannak tűnhet, de egy olyan butik lepkeház próbálunk lenni, ahol a látogató azt érzi, itt törődnek a részletekkel. Természetesen még sok a tennivalónk, meg az ötletünk is, de igyekszünk arra, hogy a törekvéseinket, ha nem is látja, de legalább érezze a látogató.

Organikusan fejlődünk?

Valahol azt olvastuk, hogy az a jó, ha egy vállalkozás organikusan fejlődik. A mi olvasatunkban ez azt jelentheti, hogy a vállalkozás igyekszik olyan megfontolt döntéseket hozni, ami túlzott kockázatvállalás nélkül igazodik a számára elérhető anyagi és egyéb, számokban nem kifejezhető lehetőségekhez. Ha ez így van, akkor a lepkeházunk fejlődéstörténetének nem minden szakaszáról mondható el ez (de talán más vállalkozás esetében sem), ugyanis születtek olyan döntések, amelyek vakmerőek, nem eléggé megfontoltak voltak, és amelyek igenis a vállalkozás teljes vesztét okozhatták volna. Egyik ilyen sikertelen próbálkozásunk a magyarországi Hajdúszoboszlón létrehozandó állandó lepkeház megépítése volt. Vállalkozásunk teljes anyagi tartalékát és a feleségem családi örökségének nagy hányadát felemészítve sem sikerült akkora látogatói számot elérnünk, ami legalább egy halvány esélyt adott volna a következő évi újrapróbálkozásra. Egy teljes évi megfeszített munka és nem kevés pénz vesztett oda, de legalább idejében abbahagytuk. Sokat tanultunk, mára megfontoltabbá váltunk, jobban figyelünk a részletekre.

Hogy mi a „tuti recept”, azt nem tudjuk,

de az biztos, hogy a befektetett munkát, az odafigyelést, a folyamatos fejlődést nem lehet és talán nem is szabad megspórolni. Legalábbis nekünk nem sikerült. Családi vállalkozás esetében különösen fontos az együtt gondolkodás, a közös célok meghatározása. Ez mindenki részéről türelmet és folyamatos egymásra figyelést igényel. Igyekezni kell, hogy mindkét fél egyformán magáénak érezze a vállalkozást, ellenkező esetben csökken a lelkesedés, belső konfliktushoz vezethet.

A sikerről beszélgetve a feleségem azt mondta, hogy mindenképpen írjam bele a cikkbe, hogy a sikernek meg kell adni az esélyt. Mondhatnánk, hogy mi megadtuk, és kész. Ez így bionyára túl fellengzős, de amit mi talán megtettünk, és talán más a helyünkbe nem tett volna meg, az a többszöri kockázatvállalás. Ez mindenképpen szükséges volt ahhoz, hogy a lepkeházás történetünk fennmaradjon, tovább fejlődjön. Ez talán nem is emberi kvalitás kérdése, inkább alkati kérdés.

Már kezdtük unni a „Steve Jobs”-idézeteket.

Minden kezdő vállalkozó keresi azokat a felületeket, platformokat, ahol fejlődni tud, ahol megtanulhatja energiájának, idejének optimális beosztását, ahol mások hibájából saját maga számára hasznosítható végkövetkeztetéseket vonhat le, ahol aranyszabályokat hall, ahol hasonszőrűek társaságában feloldhatja vélt vagy valós vállalkozói magányát, ahol olyan varázsszavakat hall, mint kreativitás, marketing. Néhány ilyen megnyilatkozási lehetőségen aktív vagy passzív szereplőként mi is részt vettünk. Korábban sokkal nagyobb lelkesedéssel, mára már egy kicsit telítődöttünk a divatos Steve Jobs-idézetekkel, hivatkozásokkal. Minket nem inspirált, sőt talán kontraproduktív volt. Bár hasznos gondolatmorzskákkal bárhol találkozhatunk, érdemes folyamatosan önmagunkra rákérdeznünk, hogy vajon valóban a megfelelő helyen vagyunk-e. Az idejében feltett kérdésekkel elég sok időt és energiát megspórolhatunk, és egy esetleges fejlődési vakvágány lehetőségét is korábban kizárhatjuk.

Ilyen a vállalkozói lét!?

Feleségem, Melánia kint éppen fogadja a látogatókat, kérésre kávét szolgál fel, elmondja a Lepkeház belső rendszabályzatát, megújult erővel a naponta többször ismétlődő lepkes látogatói viccekre reagál, kislányunk, Lili a nagyszüleinél van, én szabadnapot kilobbizva, többnapos mosatlan edények és vetetlen ágy társaságában gubbaszok, és dolgozom a cikken. Egy újabb fárasztó, de eredményes szezon utolsó szeptemberi napjait töltjük. Boldogok vagyunk! Ilyen a vállalkozói lét!?

Kilyén Barna

AZ IKE IRÁNYVÁLTÁSA

■ Öt évvel ezelőtt jártam először az Amerikai Egyesült Államokban. 2014 tavaszán érkezett a meghívás a Magyar Baráti Közösség részéről, hogy az Erdélyi Ifjúsági Keresztény Egyesület programjairól tartsak előadást a Reménység tavanál szervezett táborban. Időközben kiderült, hogy végzettségem alapján, kommunikációs szakemberként egy kerekasztal beszélgetésen is részt veszek, ahol a tapasztalataimról beszélhetek, azaz fiataloként hogyan tudunk kapcsolatot teremteni az ifjakkal. Miként élünk 21. századi lehetőségekkel? A beszélgetés *Média a szétszórtságban* címet viselte. Ez volt életem első útja a tengeren túlra. Rengeteg új helyzettel találkoztam, és új embereket ismertem meg, akiknek hasonló gondjai, problémái, nehézségei és tapasztalatai voltak, mint az itthon élő és tevékenykedő magyar közösségnek.

Az idén arra kértek a szervezők, hogy mutassam be: hol tartunk azóta, milyen irányba haladunk. Most már ketten mentünk a feleségemmel, hogy az IKE tevékenységéről, eredményeiről beszámoljunk. Ami még csak tervezet volt, az az utóbbi öt esztendőben valósággá vált. Túl vagyunk egy strukturális átszervezésen, folyamatosan szervezzük a megyei elnökségeket, amelyek hol nagyon jól működnek, hol stagnálnak. Néha fent, néha lent. Azóta már egy második generáció is „kiment”, akikkel sikerült biztos talajra helyezni és továbbadni a következő nemzedéknek az alapokat, amelyekre folyamatosan építkezünk. Amikor szükséges, változtatunk, újra és újra nekifutunk.